

De (complexe) gecombineerde opgave

Derk Boswijk

Aanleiding

Nederland is een van de meest dichtstbevolkte landen van Europa. Verschillende ruimtelijke functies, zoals wonen, landbouw, industrie en natuur zitten dicht op elkaar en het ziet er niet naar uit dat dat de komende jaren minder zal worden. Daarbij heeft Nederland grote ambities, zoals grootschalige woningbouw, natuurherstel, verduurzaming en klimaatambities. Om dat allemaal in goede banen te leiden hebben we te maken met veel wetten en regels, zowel op internationaal, nationaal, provinciaal en lokaal niveau. Dit leidt automatisch ook tot hoge administratieve lasten in bijna alle sectoren, zo ook in de agrarische sector.

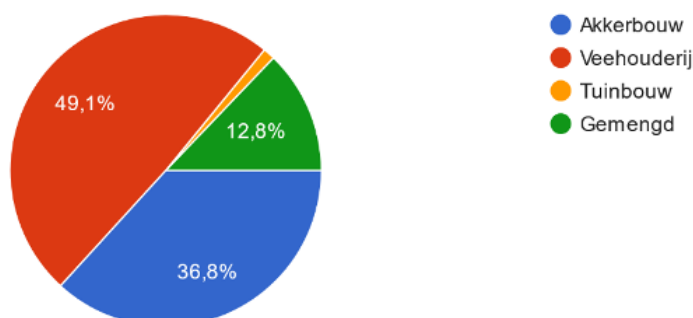
Nooit eerder heeft het CDA zo veel klachten ontvangen over de administratieve lasten in de landbouw als in het begin van 2023. De klachten gingen over het invullen van de gecombineerde opgave, wat dit jaar nóg ingewikkelder geworden bleek te zijn dan de afgelopen jaren. Volgens het CDA is het de vraag of de steeds hogere en complexere administratieve lasten niet averechts werken voor het behalen van de uiteindelijke doelen. Het lijkt de ondernemersvrijheid en daarmee ook de motivatie en creativiteit voor het behalen van de doelen weg te nemen.

Het CDA heeft middels een korte enquête geprobeerd een indruk te krijgen van hoeveel werk het invullen van de gecombineerde opgave is, wat hiervan de oorzaak is en welke oplossingen mogelijk kunnen bijdragen aan het verlagen van deze lasten. Deze enquête is geen onderdeel van een wetenschappelijk, diepgravend onderzoek, maar slechts bedoeld om te inventariseren waar de klachten betrekking op hebben en welke oplossingen ondernemers zelf aandragen. Om te voorkomen dat een iemand de enquête meerdere keren kon invullen en de uitkomsten negatief zou kunnen beïnvloeden, was voor deelname een naam en mailadres vereist. Deze gegevens zullen we echter niet openbaar maken en maken geen deel uit van deze notitie.

Resultaten enquête

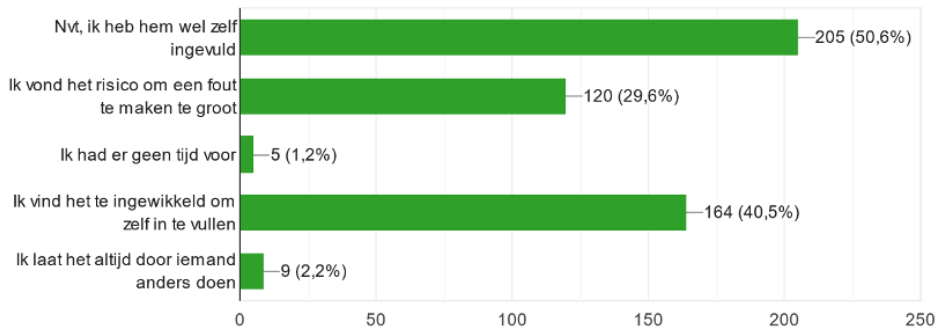
Wat voor soort bedrijf heeft u?

405 antwoorden

Indien u de gecombineerde opgave niet zelf ingevuld hebt, waarom hebt u hiervoor gekozen?
(meerdere antwoorden mogelijk)

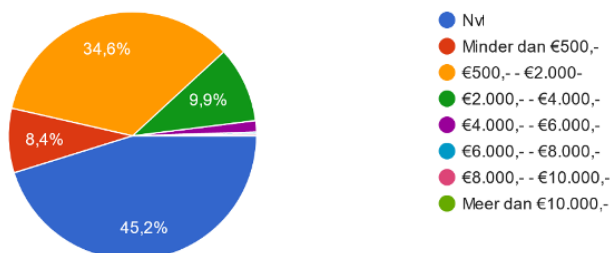
405 antwoorden

Slechts 50,6% van de respondenten heeft de gecombineerde opgave alleen ingevuld. Dat betekent dat veruit het grootste deel van de respondenten het niet alleen heeft ingevuld, met als reden dat het te ingewikkeld is om het zelf in te vullen en dat het risico om een fout te maken te groot bevonden werd. Het is namelijk zo dat de gevolgen heel groot zijn wanneer iets fout ingevuld wordt, zoals bijvoorbeeld een mestboete of korting op de bedrijfstoelage.

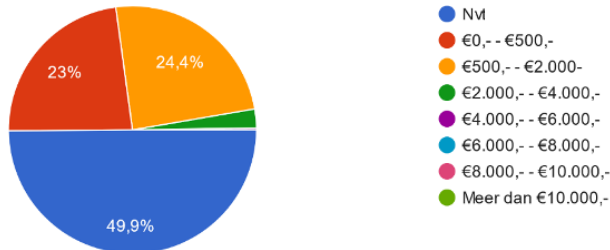
Indien u de gecombineerde opgave door iemand anders hebt laten invullen (bijv. een adviseur), hoeveel geld bent u eraan kwijt geweest?

405 antwoorden

Hoeveel was dit (ongeveer) meer dan de afgelopen jaren?

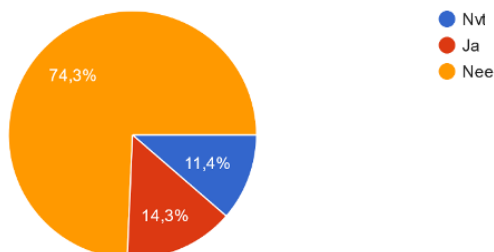
405 antwoorden

Van de ondernemers die de gecombineerde opgave hebben uitbesteed heeft meer dan de helft €500-€2000 uitgegeven. Voor de helft van de ondernemers die het invullen van de gecombineerde opgave heeft uitbesteed was dit zo'n €500-€2000 duurder dan de afgelopen jaren, waarschijnlijk omdat zij het toen zelf deden.

Indien u de gecombineerde opgave geheel of gedeeltelijk zelf ingevuld hebt, begreep u precies wat er van u gevraagd werd? Waren de vragen en antwoorden duidelijk?

405 antwoorden

Indien u de gecombineerde opgave geheel of gedeeltelijk zelf ingevuld hebt, hebt u hierbij hulp gevraagd van instanties, zoals het RVO? Zo ja, bent u tevreden over de manier waarop u geholpen bent?

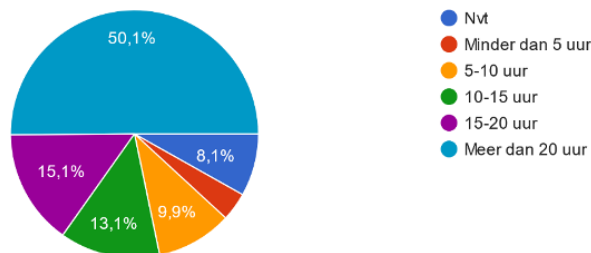
405 antwoorden

De antwoorden op de twee bovenstaande vragen geven aan hoe complex het invullen van de gecombineerde opgave blijkt te zijn. Bijna driekwart van de ondernemers die de gecombineerde opgave geheel of gedeeltelijk zelf ingevuld heeft begreep niet wat er van hem/haar gevraagd werd. Zelf na externe hulp gevraagd te hebben was het voor het grootste deel van deze groep nog niet duidelijk. Dit komt overeen met de veelgehoorde klacht dat instanties, zoals het RVO, slecht bereikbaar was, lange wachttijden had en in veel gevallen geen antwoord kon geven op de gestelde vragen.

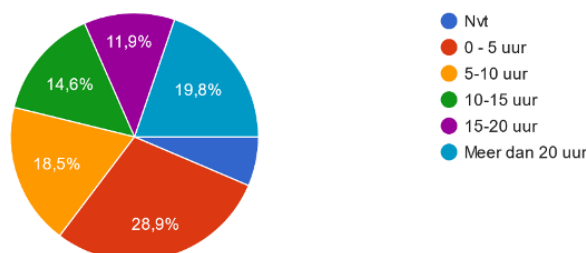
Hoeveel tijd bent u kwijt geweest aan het invullen van de gecombineerde opgave?

405 antwoorden

Hoeveel uur was dit meer dan de afgelopen jaren?

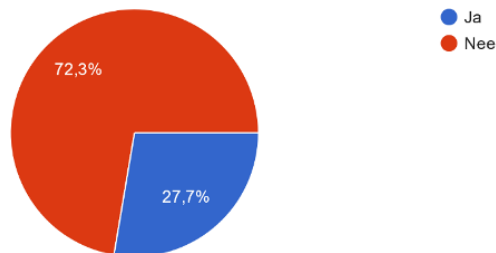
405 antwoorden

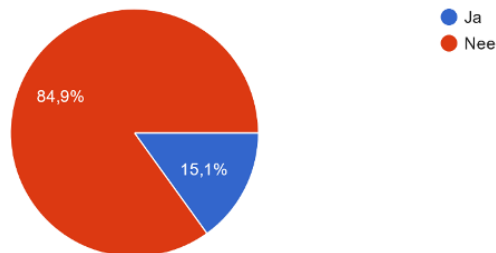
Het invullen van de gecombineerde opgave heeft ruim de helft van de agrarisch ondernemers meer dan 20 uur gekost, naast de standaard werkzaamheden op het bedrijf zelf. Aangezien het merendeel van de respondenten aangaf een hulplijn geraadpleegd te hebben zal hier ook een deel van de tijd aan opgegaan zijn, voornamelijk in de vorm van wachttijden.

Voor ongeveer 20% van de ondernemers die de gecombineerde opgave zelf ingevuld hebben is de tijdsbesteding aan de gecombineerde opgave dit jaar ruim 20 uur meer dan de afgelopen jaren. Dit was voor het grootste deel van deze ondernemers een stuk meer dan de afgelopen jaren, variërend van 5 uur tot 20 uur meer.

Was het duidelijk wat u op uw bedrijf moet doen om de eco-premie brons, zilver of goud te krijgen?
405 antwoorden

Had u precies in beeld welke wetten en regels er op het moment van het invullen van de gecombineerde opgave golden?
405 antwoorden

De twee bovenstaande vragen illustreren de kern van de complexiteit van de gecombineerde opgave. Het is niet duidelijk waar de ondernemers aan toe zijn, wetten en regels veranderen continu en op het allerlaatste moment en de verschillende manieren om het doel te bereiken zijn niet goed in beeld. Verreweg de meeste klachten gaan over de simulatietool. Deze was te laat klaar, de regelingen wijzigen (nog steeds) met de dag, de simulatietool gaf niet voldoende inzicht in de puntentelling en hoe een bepaalde waarde tot stand kwam en bevatte fouten en storingen, waar veel tijd aan verloren is gegaan. Veel boeren kijken daarom uit naar simulatietools, gemaakt door dure adviesbureaus. Daarnaast worden de zaai- en oogstdata als onwerkbaar ervaren, omdat boeren werken met de bodem en het weer in plaats van met de kalender. Ook wordt benoemd dat het exact, op de centimeter nauwkeurig, intekenen en aflezen van perceelsgrenzen, landschapselementen, sloten en bufferstroken op een computerscherm niet werkbaar is.

Daarnaast is het voor veel ondernemers überhaupt niet duidelijk welke wetten en regels er gelden. Een veelvoorkomende opmerking is: "ik zie door de bomen het bos niet meer". Zoals eerder gezegd is dat dan ook de reden dat een groot deel van de respondenten het invullen van de gecombineerde opgave heeft uitbesteed. Dit was echter niet voor iedereen die dat wilde mogelijk, omdat accountants en adviesbureaus niet genoeg capaciteit hadden om in de grote vraag te voorzien.

Voorstellen

Vertrouwen in plaats van wantrouwen

We hebben boeren en tuinders meer dan ooit tevoren nodig om aan de doelen en ambities op het gebied van landbouw, natuur en klimaat te kunnen voldoen. Deze doelen en ambities zijn op veel verschillende manieren te bereiken, bijvoorbeeld door innovatie en managementmaatregelen. Echter, door de steeds hogere administratieve lasten en eisen waaraan ondernemers moeten voldoen neemt de creativiteit en daarmee motivatie om doelen te bereiken af. Het CDA vindt dit een zorgwekkende ontwikkeling en is van mening dat een open, behulpzame en benaderbare houding vanuit de overheid richting de boeren nodig is. De gecombineerde opgave in zijn huidige vorm is hier het tegenovergestelde voorbeeld van. Ondernemers worden zonder goede instructies en hulplijn aan het computerscherm overgelaten, met mogelijk boetes en kortingen op uitkeringen tot gevolg. Veel ondernemers hebben, al dan niet terecht, het idee bij voorbaat al gewantrouwd te worden. Wat het CDA betreft komt hier verandering in.

Voorlichting en instructie

- Een veelgelezen reactie is dat het onduidelijk is hoe het invullen van de gecombineerde opgave werkt. Er is behoefte aan een [duidelijk instructiefilmpje](#) waarin dit wordt uitgelegd. Hierin moeten ook de regelingen duidelijk uitgebeeld en uitgelegd worden.
- Daarnaast is een goed bereikbare, meedenkende en [kundige hulplijn](#) nodig. Dit is momenteel onvoldoende het geval.

Duidelijkheid scheppen

- Elk jaar [vóór 1 september](#) moeten de regels voor het jaar erna vaststaan en kan er niets meer worden gewijzigd.
- Wanneer de wetten en regels op 1 september zijn vastgesteld kan hiervan een overzicht gepubliceerd worden, zodat iedereen weet waaraan voldaan moet worden.
- De [simulatietool](#) moet minimaal een maand voor de openstelling van de gecombineerde opgave helemaal klaar zijn.

Gebruiksvriendelijkheid

- De simulatietool moet gebruiksvriendelijker en inzichtelijker: er is een [rekentool](#) nodig die inzicht geeft in welke (combinatie van) maatregelen leiden tot welke eco-waarde en bijbehorende premie.
- Maak de intekening eenvoudiger door [suggestief in te vullen](#). Geef per sloot bijvoorbeeld de optie: 1, 3 of 5 meter in plaats van deze handmatig in te laten tekenen. Zet de mestruimte automatisch op 0 en ga er in eerste instantie van uit dat aan de 4% eis voldaan wordt.

- Voer een gewascode in voor bufferstroken (kruidenrijke bufferstroken en normale bufferstroken). Dit zorgt voor overzicht in buffers (ook wat betreft 4% eis) en het vergemakkelijkt het intekenen en het berekenen van mestplaatsingsruimte.
- Versoepel de zaai- en oogstdata. In plaats van het direct afnemen van de gehele uitkering wanneer een gewas één dag te laat geoogst wordt, kan ook gekozen worden voor een afbouwpercentage. Dus bijvoorbeeld 5% korting per dag te laat geoogst. Daarnaast moet het mogelijk worden gemaakt om gedeeltes van percelen op te geven voor vroeg rooien.
-
- Houdt meer rekening met specifieke omstandigheden in plaats van generieke regelingen om te voorkomen dat bedrijven die vooruit willen lopen gestraft worden door generiek beleid.
- Veel tijd gaat op aan het oplossen van fouten en storingen in het programma. Daarom is meer investering in ICT nodig, onder andere het verhogen van de servercapaciteit en dubbel controleren of de kaarten kloppen.

2023 als leerjaar

- 2023 als leerjaar beschouwen zonder kortingen en boetes.
- Biedt meer flexibiliteit in de gecombineerde opgave van 2023, neem de voorstellen van de vereniging van accountants- en belastingadviesbureaus in overweging:
 1. Laat landbouwers uiterlijk 15 mei opgave doen van hun bouwplan (totale subsidiabele oppervlakte) en de deelnamemelding voor de basispremie en de ecopremie.
 2. Sta landbouwers toe om na 15 mei, tot uiterlijk 30 november 2023, een exacte opgave te doen van de feitelijke oppervlakte van reeds opgegeven gewaspercelen, inclusief landschapselementen en bufferstroken.
 3. Bied landbouwers de mogelijkheid om tot 30 november 2023 opgave te doen van uitgevoerde eco-activiteiten, en daarbij ook eco-activiteiten te accepteren die niet eerder zijn aangemeld.
 4. Maak bij de uitbetaling van de GLB-subsidies gebruik van voorschotbetalingen, zodat niet alle controles uitgevoerd hoeven zijn, en landbouwers reeds in december 2023 de basispremie en (een deel van de) eco-premie ontvangen.
 5. Pas ruime coulance toe bij administratieve fouten in het aanvraagproces en onverhoopt onjuiste opgave oppervlakten voor zowel GLB (basis- en ecopremie) als mest (mestplaatsingsruimte en 80%-graslandeis).